

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 521/2024-6

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], proti postupu Okresného súdu Prešov pri ustanovovaní advokáta pod sp. zn. 4Tp/57/2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 2, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom okresného súdu v rámci ustanovenia právneho zástupcu v konaní sp. zn. 4Tp/57/2023.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľ 23. júla 2023 požiadal okresný súd o ustanovenie právneho zástupcu z dôvodu úmyslu podania mimoriadneho opravného prostriedku. V tejto žiadosti výslovne navrhol, aby mu súd ustanovil advokáta [REDACTED], ktorý ho v minulosti zastupoval, a preto má jeho dôveru. Okresný súd mu ale opatrením z 28. júla 2023 ustanovil obhajcu [REDACTED]. Keďže ustanovený advokát zostal dva mesiace nečinný, sťažovateľ požiadal o jeho zmenu a zároveň znova navrhol ustanoviť [REDACTED]. Okresný súd prípisom z 12. septembra 2023 zrušil opatrenie o ustanovení [REDACTED] a opatrením z rovnakého dňa ustanovil sťažovateľovi za obhajcu [REDACTED]. Sťažovateľ vyslovil aj tomuto advokátovi nedôveru a znovu žiadal okresný súd, aby mu ustanovil za obhajcu [REDACTED]. Okresný súd ale tejto sťažovateľovej požiadavke oznámením z 30. októbra 2023 nevyhovel z dôvodu, že sťažovateľom predložený dôvod nepredstavuje závažný dôvod na zmenu ustanoveného obhajcu podľa § 43 ods. 1 Trestného poriadku. Sťažovateľ ďalším listom

z 13. novembra 2023 znova žiadal okresný súd o pridelenie obhajcu [REDAKOVANÉ], no na túto jeho žiadosť okresný súd do podania jeho ústavnej sťažnosti neodpovedal.

3. Sťažovateľ namietal, že mu v predmetnej veci nebola poskytnutá právna pomoc, čím malo byť porušené jeho právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi (čl. 47 ods. 2 ústavy). Okrem toho namietal aj prietahy v konaní (čl. 48 ods. 2 ústavy), pretože na jeho list z 13. novembra 2023 okresný súd neodpovedal do podania jeho ústavnej sťažnosti.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva sťažovateľa na súdny prieskum rozhodnutí orgánov verejnej správy (čl. 46 ods. 2 ústavy), základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi (čl. 47 ods. 2 ústavy) a základného práva na prejednanie veci bez zbytočných prietahov (čl. 48 ods. 2 ústavy) v rámci postupu okresného súdu pri ustanovení právneho zástupcu sťažovateľovi v konaní sp. zn. 4Tp/57/2023.

5. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

II.1. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 2 a čl. 47 ods. 2 ústavy:

6. Článok 46 ods. 2 ústavy upravuje základné právo na prístup k súdu vo veci, o ktorej rozhodol orgán verejnej správy. Táto ústavná norma upravuje primárne právo toho, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, obrátiť sa pri zákonom splnených podmienkach na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia. V okolnostiach sťažovateľovho prípadu ale sťažovateľ spochybňuje priamo postup okresného súdu pri ustanovovaní advokáta a nie je z nich zrejmé akákoľvek spojitosť s obsahom čl. 46 ods. 2 ústavy. Navyše sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti neuviedol žiadnu argumentáciu osvetľujúcu porušenie tohto konkrétneho článku ústavy.

7. Porušenie čl. 47 ods. 2 ústavy sťažovateľ iba lakonicky zdôvodnil tvrdením, že mu nebola poskytnutá právna pomoc. No zo samotného opisu skutkového stavu, ako ho uviedol sťažovateľ, je celkom zrejmé, že sťažovateľovi bol v momente podania ústavnej sťažnosti okresným súdom ustanovený obhajca [REDAKOVANÉ]. To, že sťažovateľ preferoval iného obhajcu, resp. opakovane požadoval od okresného súdu, aby mu bol ustanovený konkrétny obhajca, nemá v kontexte posudzovania základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi žiadnu relevanciu. Inými slovami, obsahom základného práva podľa čl. 47 ods. 2 ústavy nie je povinnosť súdu ustanoviť sťažovateľovi obhajcu podľa jeho výberu.

8. Navyše namietaný postup okresného súdu v kontexte namietaného porušenia čl. 47 ods. 2 ústavy bol ukončený oznámením okresného súdu z 30. októbra 2023, ktorým nevyhovel žiadosti sťažovateľa z dôvodu, že sťažovateľom predložený dôvod nepredstavuje závažný dôvod na zmenu ustanoveného obhajcu podľa § 43 ods. 1 Trestného poriadku. Keďže ústavná sťažnosť bola podaná až 29. júla 2024, v časti, ktorá smeruje k namietanému porušeniu čl. 47 ods. 2 ústavy, bola podaná oneskorene.

9. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení, oznámení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku. Nedodržanie tejto dvojmesačnej zákonnej lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako podanej oneskorene [§ 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde].

10. Ústavná sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namietal porušenie čl. 46 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 47 ods. 2 ústavy napadnutým postupom okresného súdu, nemá jednak náležitosti ustanovené zákonom (relevantné odôvodnenie), resp. je podaná oneskorene (pol roka po uplynutí zákonnej lehoty podľa zákona o ústavnom súde), a preto ju ústavný súd musel odmietnuť z dôvodov podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde (nedostatok zákonom ustanovených náležitostí) a podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde (oneskorene podaný návrh na začatie konania).

II.2. K namietanému porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy:

11. Vo zvyšnej časti sťažovateľ namietal prietahy v konaní, a to tým, že okresný súd sa nevysporiadal s jeho listom, resp. žiadosťou z 13. novembra 2023, ktorou opakovane žiadal okresný súd o pridelenie obhajcu [REDACTED].

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom tohto základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba čakajúca na rozhodnutie všeobecného súdu. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. V sťažovateľovom prípade je zrejmé, že jeho právna neistota týkajúca sa ustanovenia ním preferovaného obhajcu bola odstránená už oznámením okresného súdu z 30. októbra 2023. Aj keby okresný súd nereagoval na ďalšie rovnaké podania bez toho, aby oznámil sťažovateľovi, že na jeho ďalšie rovnaké podania už nebude prihliadať, nič to nemení na okolnosti, že sťažovateľ bol oboznámený s dôvodmi, pre ktoré okresný súd nepristúpil k ďalšej zmene ustanoveného obhajcu, ako si to predstavoval sťažovateľ, a teda v období po odoslaní listu z 13. novembra 2023 nebol sťažovateľ v žiadnej právnej neistote a nemohlo dôjsť ani k prietahom v konaní. Navyše sťažovateľ ako prílohu svojej ústavnej sťažnosti nepriložil kópiu svojho podania z 13. novembra 2023 a vo svojej ústavnej sťažnosti ani len netvrdil, že by v tomto podaní uviedol nejaké iné dôvody na zmenu ustanoveného obhajcu, než ktoré neuznal okresný súd v oznámení z 30. októbra 2023.

14. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05), prípadne z iných dôvodov. Za iné dôvody zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti treba nesporne považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní dotknutého orgánu verejnej moci a ich ústavnoprávny rozmer vrátane miery, ktorou sťažovateľ priamo alebo nepriamo k pochybeniam či nedostatkom vyčítaným z jeho strany dotknutému orgánu verejnej moci svojím konaním prispel, a ich únosnosť z hľadiska požiadaviek na ochranu práva, ktorého porušenie sa namieta (IV. ÚS 62/08).

15. Keďže vzhľadom na už uvedené napadnutý postup okresného súdu neindikoval prietahy v konaní, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

16. Za už uvedených okolností je len sprievodným procesným defektom okolnosť, že sťažovateľ nie je v konaní pred ústavným súdom zastúpený advokátom, čo je nevyhnutné podľa § 34 zákona o ústavnom súde, a absencia tejto zákonom ustanovenej náležitosti vyvoláva konzekvenciu odmietnutia ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde. Ústavný súd už ale sťažovateľa nevyzýval na doplnenie plnej moci pre advokáta, resp. oznámenie, či žiada o ustanovenie advokáta aj v konaní pred ústavným súdom, pretože na už uvedených dôvodoch odmietnutia jeho ústavnej sťažnosti by to už nič nezmenilo, a teda by to už v tomto prípade nemalo žiadny význam.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu